

Innst. S. nr. 43

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument nr. 3:1 (2004-2005)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens gjennomgåelse og vurdering av antegnelse til statsregnskapet 2002 desidert "Til observasjon" og en oppfølging av forvaltningsrevisjoner behandlet av Stortinget

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

Stortinget fikk 4. november 2004 overlevert Riksrevisjonens Dokument nr. 3:1 (2004-2005) med gjennomgåelse og vurdering av antegnelsene til statsregnskapet for 2002 desidert "Til observasjon". I tillegg inneholder dokumentet en oppfølging av forvaltningsrevisjoner behandlet av Stortinget. Et tilsvarende dokument ble lagt fram for Stortinget høsten 2003, og det er i den videre oppfølgingen tatt hensyn til synspunkter/merknader som framkom ved Stortingets behandling.

Ny lov og instruks for Riksrevisjonen trådte i kraft 1. juli 2004 og innebærer endringer i rapporteringen til Stortinget. Riksrevisjonens desisjonsmyndighet er avviklet, og de gamle desisjonsformene "Passerer", "Kan passere" og "Til observasjon" i rapporteringen til Stortinget i Dokument nr. 1 blir ikke videreført. Det skal rapporteres mer helhetlig om departementenes forvaltning og gjennomføring av budsjettet, og den årlige rapporteringen i Dokument nr. 1 vil omfatte både resultatet av regnskapsrevisjonen og selskapskontrollen, samt omtale departementenes oppfølging av tidligere rapporterte forhold, jf. Instruks om Riksrevisjonens virksomhet § 15. Ny rapportering iverksettes for regnskapsåret 2004, og Dokument nr. 3:1 vil da kun inneholde oppfølging av forvaltningsrevisjoner behandlet av Stortinget.

Dokument nr. 3:1 (2004-2005) omhandler fem antegnelser til statsregnskapet 2002 som tidligere er desidert "Til observasjon". Alle disse sakene er avslut-

tet. I tillegg omtales oppfølgingen av 12 forvaltningsrevisjoner behandlet av Stortinget. Tre av disse sakene foreslås fulgt opp videre, mens resten anses for avsluttet. Disse tre forvaltningsrevisjonene er nærmere omtalt under punkt 3 Forvaltningsrevisjoner som foreslås fulgt opp videre.

2. KOMITEENS GENERELLE MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Berit Brørby, Kjell Engebretsen og Jørgen Kosmo, fra Høyre, André Oktay Dahl og Martin Engeset, fra Fremskrittspartiet, Carl I. Hagen og Henrik Rød, fra Sosialistisk Venstreparti, Siri Hall Arnøy og lederen Ågot Valle, og fra Kristelig Folkeparti, Modulf Aukan, har merket seg at alle fem antegnelser til statsregnskapet for 2002 som tidligere er desidert "Til observasjon", nå anses avsluttet og at bare tre av de tolv forvaltningsrevisjonsrapportene Stortinget har behandlet, foreslås videreført.

Komiteen har i det følgende merknader til disposisjonene til enkelte av departementene. I de tilfeller komiteen ikke har særlige merknader, innebærer det en tilslutning til Riksrevisjonens vurderinger.

3. ANTEGNELSER DESIDERT "TIL OBSERVASJON" SOM ANSES FOR AVSLUTTET - STATSREGNSKAPET 2002

3.1 Forsvarsdepartementet

Forsvarets regnskap for 2002

I antegnelsene til statsregnskapet for 2002 tok Riksrevisjonen opp flere mangler ved Forsvarets regnskap for 2002. Blant annet fant Riksrevisjonen det kritikkverdige at Forsvarets regnskap tredje året på rad hadde betydelige mangler innenfor områdene lønn, lager og anskaffelser, jf. Dokument nr. 1 (2003-2004), Innst. S.

nr. 143 (2003-2004) og Stortingets behandling 11. mars 2004.

Av innstillingen fra kontroll- og konstitusjonskomiteen fremgår det at komiteen ser alvorlig på de forholdene revisjonen har avdekket. Komiteen finner det også uheldig at Riksrevisjonens påpekninger fra tidligere år ikke er fulgt opp i regnskapet for 2002.

Forsvarsdepartementet har i brev av 2. august 2004 redegjort for en rekke tiltak som er satt i verk innenfor de enkelte områdene. Det er de siste årene også blitt gjennomført betydelige organisasjonsendringer som sammen med innføring av nytt regnskapssystem og ny rammekontoplan har stor innvirkning innenfor de områdene Riksrevisjonen påpekte for 2002-regnskapet. Departementet presiserer at i de siste to årene er oppfølging av antegnelser fra Riksrevisjonen i økende grad satt i fokus, jf. etableringen av en egen handlingsplan for oppfølging av Riksrevisjonens saker som har blitt en integrert del av Forsvarsdepartementets styringsdialog med underlagte etater. Departementet har videre besluttet å styrke sin kapasitet knyttet til oppfølging av Riksrevisjonens saker fra høsten 2004.

Riksrevisjonen har ikke godkjent Forsvarets regnskap for 2003. Blant annet har revisjonen av regnskapet avdekket at Forsvaret fortsatt ikke har kontroll med lønnsutbetalinger, rutiner på plass ved anskaffelser og tilstrekkelig egenkontroller med lagrene. Forholdene er omtalt i antegnelse til statsregnskapet for 2003.

Saken vedrørende regnskapet for 2002 anses for avsluttet.

Revisjon av anskaffelser ved Forsvarsbygg - regnskapet for 2002

I antegnelsene til statsregnskapet for 2002 tok Riksrevisjonen opp at Forsvarsbygg foretar anskaffelser for betydelige beløp i strid med gjeldende lover og regler for offentlige anskaffelser, jf. Dokument nr. 1 (2003-2004), Innst. S. nr. 143 (2003-2004) og Stortingets behandling 11. mars 2004.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen fant det kritikkverdige at Forsvarsbygg ikke følger regelverket for offentlige anskaffelser, og understreket viktigheten av at Forsvarsbygg som en stor aktør i markedet, opptrer på en korrekt måte.

Forsvarsdepartementet har i brev av 2. august 2004 opplyst at de har iverksatt tiltak og har gitt forholdene økt oppmerksomhet gjennom en egen handlingsplan og i styringsdialogen med Forsvarsbygg.

Riksrevisjonen har merket seg departementets oppfølging av de anmerkede forholdene og vil følge opp saken i den løpende revisjonen.

Saken anses for avsluttet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til de alvorlige mangler som ble avdekket i Forsvarsdepartementets regnskap for 2002, herunder kritikkverdige forhold i tilknytning til lønn, lager og anskaffelser. Stortinget er ved flere anledninger blitt orientert om tiltak for å bedre forholdene og det er gitt uttrykk for at alt er under kontroll.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, konstaterer at iverksatte tiltak ikke har hatt forutsatt effekt og at Stortinget på forsvarsområdet ikke har fått dekkende informasjon om den økonomiske styringen.

Komiteen tar imidlertid til etterretning at Riksrevisjonen anser antegnelsen for statsregnskapet for 2002 som avsluttet og viser til merknader under Forsvarsdepartementet i Dokument nr. 1 (2004-2005).

3.2 Nærings- og handelsdepartementet

Generell IKT-sikkerhet ved Brønnøysundregistrene

I antegnelse til statsregnskapet for 2002 tok Riksrevisjonen opp mangler ved den generelle IKT-sikkerheten ved Brønnøysundregistrene, jf. Dokument nr. 1 (2003-2004), Innst. S. nr. 143 (2003-2004) og Stortingets behandling 11. mars 2004. Riksrevisjonen konstaterte at en rekke svakheter vedrørende den generelle IKT-sikkerheten som ble avdekket i 2001, ennå ikke var tilfredsstillende rettet opp.

I innstillingen viste kontroll- og konstitusjonskomiteen til at Brønnøysundregistrene forvalter enorme mengder informasjon om norske borgere og foretak. Komiteen fant det derfor kritikkverdige at den interne datasikkerheten ved registrene ikke hadde hatt høyeste prioritet. Komiteen viste til at registrene har vært i virksomhet i mange år, og fant grunn til å kritisere at det først var kommet forgang i arbeidet for å bedre datasikkerheten etter påtrykk fra Riksrevisjonen. Komiteen forutsatte at den skisserte tidsplanen for arbeidet ble overholdt.

I brev av 28. juli 2004 til Riksrevisjonen opplyser Nærings- og handelsdepartementet at det sommeren 2003 ble igangsatt et prosjekt for utarbeidelse av en sikkerhets- og beredskapsplan for Brønnøysundregistrene. Risiko- og sårbarhetsanalyse knyttet til Brønnøysundregistrenes operative drift og samfunnsbetydning avdekket at brudd på integritet og tilgjengelighet er de faktorene som anses som mest sentrale og gir størst konsekvenser for Brønnøysundregistrene i form av tap av tillit og omdømme i markedet, direkte økonomisk tap og juridiske konsekvenser. I tillegg har man vurdert de samfunnsmessige konsekvensene ved bortfall av registrenes tjenester. På denne bakgrunn er det etablert et klart ambisjonsnivå for sikkerhets- og beredskapsarbeidet ved Brønnøysundregistrene. Prosjektet ble ferdigstilt av styringsgruppen i juni 2004. Nærings- og handelsdepartementet opplyser videre at det av prosjektets sluttdokumenter fremgår hvilke tiltak som må gjennomføres for å nå det anbefalte ambisjonsnivået for sikkerhets- og beredskapsarbeidet.

Riksrevisjonen har mottatt sluttdokumentene for de gjennomførte prosjektene og fått ytterligere informasjon i møter med Brønnøysundregistrene.

Riksrevisjonen konstaterer at Brønnøysundregistrene gjennom prosjekt "Sikkerhet- og beredskapsplan" har utarbeidet en beredskapsorganisasjon, etablert en krise- og beredskapsplan og håndbok for

informasjonssikkerhet. Brønnøysundregistrene har opplyst at deres anbefalinger på tiltaksplan, beredskapsnivå og risikonivå sammen med budsjettkonsekvenser er planlagt oversendt til Nærings- og handelsdepartementet i løpet av høsten 2004. Riksrevisjonen har merket seg at det fortsatt gjenstår en del tiltak og investeringer for å etablere et akseptabelt risiko- og beredskapsnivå.

Gjennom prosjekt "Sikkert DBMS" har Brønnøysundregistrene nedlagt et betydelig arbeid med å etablere et rammeverk for regulering av tilgangen til databasestyringssystemet (DBMS). I tillegg har Brønnøysundregistrene etablert et faglag med ansvar for utarbeidelse og oppfølging av IT-sikkerhet, herunder "Sikkert DMBS". De etablerte tiltakene har bidratt til økt IT-sikkerhet ved Brønnøysundregistrene. Riksrevisjonen har merket seg at Brønnøysundregistrene ser behov for fortsatt videreutvikling og oppfølging av "sikkert DBMS", herunder viktigheten av at det avsettes tilstrekkelige ressurser til å ivareta og overvåke IT-sikkerheten.

Riksrevisjonen er så langt tilfreds med de tiltakene som er iverksatt, og vil følge opp forholdene i den løpende revisjonen.

Saken anses for avsluttet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen viser til tidligere bekymringer med hensyn til rutiner for datasikkerhet og vil uttrykke tilfredshet med at det er nedlagt et betydelig arbeid for å bedre situasjonen.

Komiteen vil understreke viktigheten av at behandling av personopplysninger blir underlagt strenge sikkerhetskrav og antar at Riksrevisjonen vil gi en særlig tilbakemelding om arbeidet for å optimalisere sikkerheten i forbindelse med statsregnskapet for 2004.

4. FORVALTNINGSREVISJONER SOM FORESLÅS FULGT OPP VIDERE

4.1 Forvaltningsrevisjon av klagesaksbehandlingen i Statens helsetilsyn og ved fylkeslegekontorene, Dokument nr. 3:3 (1999-2000)

Riksrevisjonen har fulgt opp denne saken både i 2003 og i 2004. Helsedepartementet har iverksatt tiltak for å få redusert saksbehandlingstiden for klagesakene. De gjennomsnittlige saksbehandlingstidene er fortsatt høyere enn de målene som er satt, og saksbehandlingstiden har dessuten økt fra 2002 til 2003. Riksrevisjonen vil derfor vurdere å foreta en ny undersøkelse av klagesaksbehandlingen både i Helsetilsynet sentralt og ved helsetilsynene i fylkene.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at lang saksbehandlingstid ved Statens helsetilsyn og ved fylkeslegekontorene kan innebære en stor ekstra belastning for pasienter, pårørende og involvert helsepersonell.

Komiteen har merket seg at det er iverksatt en rekke tiltak for å få ned saksbehandlingstiden, men at

Helsetilsynet likevel fra 2002 til 2003 økte den gjennomsnittlige behandlingstiden fra 8,2 måneder til 8,7. De tilsvarende tall for fylkeslegene var 6,5 måneder i 2002 og for Helsetilsynene i fylkene i 2003, 7 måneder.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, deler Riksrevisjonens bekymring og ber om Regjeringens vurdering av hvorvidt Statens helsetilsyn har tilstrekkelige ressurser til å løse de oppgaver det er pålagt. Flertallet har merket seg at Riksrevisjonen vil følge opp saken.

4.2 Riksrevisjonens undersøkelse vedrørende innfordring av skatter, Dokument nr. 3:12 (1999-2000).

Riksrevisjonen har merket seg de tiltak og endringer Finansdepartementet og Skattedirektoratet har iverksatt for å bedre skatteoppkrevernes innfordringsarbeid. Det er fortsatt svakheter på området, særlig når det gjelder skatteoppkrevernes bruk av tyngre virkemidler i innfordringsprosessen. Riksrevisjonen vil derfor følge opp saken med en ny vurdering i 2005.

Komiteens merknader

Komiteen viser til at undersøkelsen ga indikasjoner på at bestemmelsene i skatteoppkreverinstruksen når det gjaldt innfordringsarbeidet, ikke ble praktisert som forutsatt og at det var varierende praksis i kommunene.

Komiteen har merket seg at det er iverksatt en rekke tiltak, bl.a. ved at skatteetaten har fått utvidet ansvar for kontroll av skatteoppkreverkontorene.

Komiteen vil understreke at vårt velferdssamfunn er tuftet på ideen om at alle skal bidra til fellesskapsløsningene gjennom innbetaling av skatt. Det er derfor svært viktig at skatteinnfordringssystemet fungerer på en forutsigbar og kvalitativt god måte.

Komiteen deler Riksrevisjonens oppfatning av at det vil være hensiktsmessig at saken følges opp med en ny vurdering i 2005.

4.3 Riksrevisjonens undersøkelse av klagesaksbehandlingen ved fylkesmannsembetene, Dokument nr. 3:12 (2000-2001)

Riksrevisjonen har merket seg at Arbeids- og administrasjonsdepartementet har iverksatt tiltak for å redusere den lange saksbehandlingstiden for klagesaker ved fylkesmannsembetene. Resultatene er imidlertid ikke tilfredsstillende verken for saker etter plan- og bygningsloven eller etter sosialtjenesteloven. Riksrevisjonen vil foreta en ny oppfølging og vurdering av utviklingen i saksbehandlingstid i 2005.

Komiteens merknader

Komiteen viser til sine merknader i forbindelse med behandlingen av saken 7. februar 2002, hvor det ble understreket at lang saksbehandlingstid for klagesaker var svært uheldig og at komiteen stilte seg kritisk

til de betydelige forskjeller i saksbehandlingstid mellom de ulike embetene.

Komiteen er kjent med at det er iverksatt en rekke tiltak for å redusere saksbehandlingstiden for klagesaker og at dette har ført til noe kortere behandlingstid. Behandlingstiden er imidlertid fortsatt i mange tilfeller altfor lang.

5. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og merknadene og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 3:1 (2004-2005) - Riksrevisjonens gjennomgåelse og vurdering av antegnelse til statsregnskapet 2002 desidert "Til observasjon" og en oppfølging av forvaltningsrevisjoner behandlet av Stortinget - vedlegges protokollen.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 23. november 2004

Ågot Valle
leder

Kjell Engebretsen
ordfører